

Stanowisko MOPS ws. artykułów „Gazety Wyborczej”

2019-06-27

W związku z artykułami publikowanymi w ostatnim czasie w Gazecie Wyborczej, autorstwa Pani Renaty Radłowskiej (m.in. wydania z 25 i 26 czerwca 2019r.), dotyczącymi sytuacji osób bezdomnych i działań, jakie podejmuje Gmina Miejska Kraków w zakresie pomocy tym osobom, informuję, że obraz przedstawiany w publikacjach odbiega od rzeczywistego zakresu działań realizowanych w Gminie Miejskiej Kraków w celu pomocy osobom bezdomnym. W związku z tym, poniżej przedstawiam charakter i wymiar prowadzonych prac, jednocześnie mam nadzieję, że zechcą Państwo, opierając się na przedstawionych informacjach, w kolejnych materiałach ukazywać również to, czego nie zauważają osoby postronne niezaangażowane w pomoc osobom bezdomnym, a co stanowi codzienność działań pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i organizacji pozarządowych, kościelnych współpracujących przy realizacji tych zadań.

Gmina Miejska Kraków realizuje zaplanowane i długofalowe działania na rzecz osób bezdomnych. Obowiązki określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, znajdują swoje odzwierciedlenie w realizowanych programach, m.in. Programie wspierania osób bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016-2020, Strategii rozwiązywania problemów społecznych Krakowa na lata 2015-2020, jak również w programach wykraczających poza obowiązki ustawowe, dzięki czemu na terenie Gminy oferowane są nowatorskie formy pomocy i wsparcia.

Zaplanowane i realizowane działania pozwalają zapewnić kompleksową pomoc osobom bezdomnym, przy jednoczesnym zróżnicowaniu form wsparcia, w zależności od sytuacji osoby bezdomnej, jej gotowości do przyjęcia pomocy, współpracy w rozwiązywaniu problemów, które jej dotyczą. Pozwala to więc na pracę i pomoc podstawową (niskoprogową), w tym zapewnienie schronienia w formie ogrzewalni, noclegowni, posiłku, niezbędnej odzieży, pomocy przedmedycznej, łaźni oraz pomocy finansowej, mając na uwadze, że bardzo istotne jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych osobom pozbawionym schronienia. Dla tych osób bezdomnych uruchomiono również indywidualną pomoc pracowników socjalnych – streetworkerów. Natomiast w przypadku, gdy osoby bezdomne wykazują chęć współpracy, praca z nimi staje się jeszcze bardziej zindywidualizowana. Pracownicy socjalni Działu Pomocy Bezdomnym MOPS lub pracownicy socjalni zatrudnieni w placówkach dla osób bezdomnych, w ramach prowadzonej pracy socjalnej w kontakcie z osobą bezdomną diagnozują sytuację życiową osoby, z którą następnie opracowują plan współpracy np. w formie kontraktu socjalnego lub Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności lub innego rodzaju plan pomocy.

W drodze wychodzenia z bezdomności, oprócz streetworkerów i pracowników socjalnych pomagają inni specjaliści m.in. pedagog, psycholog, prawnik, asystent osoby bezdomnej, terapeuta ds. uzależnień. Zaangażowanie pracowników instytucji i współpracujących organizacji, pozwala współdziałać z osobą bezdomną, dając możliwość do wykorzystania uprawnień, możliwości i zasobów danej osoby.

Proces pracy socjalnej, a także działania interwencyjne, pozwalają uruchamiać i podtrzymywać motywację osób bezdomnych do zmiany ich sytuacji życiowej. W ramach podejmowanych działań oferowane są usługi aktywizujące i wspierające w wychodzeniu z bezdomności. Osoby bezdomne mogą korzystać z usług Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej. Oferowana jest możliwość zatrudnienia osób w zróżnicowanych formach, m.in. w ramach prac społecznie użytecznych, robotach publicznych.

Ponadto w celu przygotowywania jak najszerzej oferty, a także w poszukiwaniu nowatorskich rozwiązań podejmujemy działania wykraczające poza ustawowe obowiązki. Aplikujemy o środki europejskie na realizację współfinansowanych projektów, dzięki czemu możliwe było uruchomienie od 2016 r. usługi asystenta osoby bezdomnej, Centrum Integracji Społecznej dedykowanego osobom bezdomnym, które to formy po zakończeniu finansowania z funduszy europejskich są nadal kontynuowane w ramach środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

Przedstawiony zakres pomocy wskazuje, że naszym celem jest zorganizowanie różnorodnych form pomocy, tak aby poprzez te działania przeciwdziałać unifikacji i „wrzucania do jednego worka” wszystkich osób bezdomnych. Chcę jednoznacznie podkreślić, że żadna z osób nie zasługuje na takie traktowanie, bez względu na obraz kreowany w mediach i portalach społecznościowych.

W budowaniu systemu wsparcia dla osób bezdomnych, MOPS współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, przy czym większość zadań realizowanych na terenie Gminy na rzecz osób bezdomnych jest finansowanych lub współfinansowanych ze środków własnych Gminy oraz funduszy europejskich.

Ponadto chcę jednoznacznie podkreślić, że Gmina Miejska Kraków od lat jako istotny cel stawia sobie podnoszenie standardu udzielania pomocy, w tym również standardu wyposażenia placówek, w których osoby bezdomne mogą korzystać ze schronienia, łaźni, pralni i innych usług. Dlatego powtarzanie mitu „śmierdzących łaźni” jest stygmatyzujące osoby bezdomne, jak również krzywdzące wobec organizacji prowadzących punkty pomocy osobom bezdomnym i zatrudnione tam osoby, całym sercem angażujące się w pracę na tym niełatwym polu.

Dla lepszego zobrazowania stanu obecnego standardu miejsc schronienia dla osób bezdomnych, proponuję obejrzenie filmu dostępnego pod linkiem:

<https://www.youtube.com/watch?v=MFvE1n4SF2E> .

Poniżej, dla uszczegółowienia przedstawionego opisu, prezentuję gruntowne informacje na temat udzielanej pomocy.

- **Pomoc w formie schronienia** realizowana jest w 14-stu różnego typu placówkach. Zadanie zapewnienia tymczasowego schronienia zostało tak zorganizowane, aby zapewnić osobom bezdomnym wsparcie w zależności od ich indywidualnej sytuacji życiowej, tj. zarówno osobom bezdomnym wykazującym wysoki poziom wykluczenia społecznego oraz niską motywację do zmiany swojej sytuacji oraz osobom, które podejmują działania w kierunku wyjścia z bezdomności. Zatem na terenie GMK funkcjonują:
  - ogrzewalnie, czyli placówki umożliwiające interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach, wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące;
  - noclegownia, czyli placówka zapewniająca schronienie osobom bezdomnym świadcząca tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia się spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia;
  - schroniska, czyli placówka zapewniająca osobom bezdomnym, które podpisały

kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.

W każdej placówce dla osób bezdomnych istnieje możliwość wykonania zabiegów higienicznych i wymiany odzieży, otrzymania ciepłej herbaty, a w większości także możliwość przygotowania posiłku. **W schroniskach, ale też w noclegowni realizowana jest indywidualna praca socjalna oraz usługa asystenta osoby bezdomnej.** Pracą socjalną objęto 499 osób w 2018 roku oraz 249 osób w I kwartale 2019 roku. We wspomnianych okresach realizowano z podopiecznymi 472 / 221 Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności lub Programy Współdziałania, a w ramach usługi asystenta osoby bezdomnej realizowano 103 / 72 Indywidualne Plany Pracy. Dodatkowo podopieczni schronisk i noclegowni są objęci pomocą specjalistyczną (psycholog, pedagog, terapeuta ds. uzależnień, prawnik). W 2019 roku specjaliści odbyli łącznie 4905 indywidualnych spotkań z podopiecznymi, a w I kwartale 2019 roku 1529 spotkań.

- Uzupelnieniem wsparcia w formie schronienia są **mieszkania chronione treningowe lub mieszkania podobnego typu**. Aktualnie funkcjonuje 6 mieszkań chronionych treningowych dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością. W mieszkaniach chronionych treningowych oprócz usług bytowych zapewnia się indywidualną pracę socjalną. Każda osoba przebywająca w mieszkaniu chronionym treningowym posiada podpisany indywidualny program usamodzielnienia, czyli umowę określającą zakres działań, które mieszkaniowiec oraz pracownik socjalny podejmą w celu usamodzielnienia. W 2018 roku z 6 mieszkań chronionych treningowych dla osób bezdomnych skorzystało 42 osoby, w I kwartale 2019 roku 31 osób.
- **Asystent Osoby Bezdomnej** to usługa oparta na indywidualnym towarzyszeniu i wspieraniu osoby bezdomnej do osiągnięcia samodzielności życiowej. Asystent towarzyszy klientowi w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego, motywuje i dopinguje go do podejmowania działań mających na celu poprawę i zmianę sytuacji życiowej. Usługa Asystenta Osoby Bezdomnej jest realizowana na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej, w okresie od 16 sierpnia 2016 r. do 30 kwietnia 2019 r. w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse”, a od 1 maja 2019 r. w ramach projektu „Aktywni zawodowo – Aktywni społecznie”. W 2018 roku usługą było objętych 35 osób, w I kwartale 2019 roku 16 osób bezdomnych. Ponadto usługa asystenta osoby bezdomnej jest od 1.05.2019 r. również realizowana przez Dział Pomocy Bezdomnym MOPS.
- **Centrum Integracji Społecznej** dla osób bezdomnych. Na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków od sierpnia 2016 r. na podstawie kolejnych umów realizowane jest zadanie w formie Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. W ramach zadania prowadzone są usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Celem podejmowanych działań jest odbudowanie i podtrzymanie u uczestników Centrum zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku pracy m.in. poprzez przyuczenie do wykonywania zawodu, podwyższanie kwalifikacji oraz prowadzenie zajęć praktycznych u pracodawców. Uczestnicy realizują Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego 4 razy w tygodniu biorą udział w zajęciach reintegracji zawodowej realizowanych w zakładach pracy współpracujących z CIS oraz raz w tygodniu w zajęciach reintegracji społecznej realizowanych

bezpośrednio w siedzibie CIS. Aktualnie Centrum Integracji Społecznej prowadzone przez Dział Pomocy św. Ojca Pio zapewnia 10 miejsc dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, bez pracy. W 2018 roku CIS realizowało 24 Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego, a uczestnicy CIS odbyli 351 spotkań indywidualnych ze specjalistami, w tym doradcą zawodowym, instruktorem zawodu/trenerem zatrudnienia wspieranego, pracownikiem socjalnym, lekarzem psychiatrą, psychoterapeutą/psychologiem. W I kwartale 2019 roku odpowiednio realizowano 9 programów, a uczestnicy odbyli 124 indywidualne spotkania ze specjalistami. Oprócz tego osoby bezdomne korzystają z Centrum Integracji Społecznej prowadzonego przez Galicyjskie Fundacja „Wsparcie, Integracja, Rozwój”. W 2018 roku skierowano tam 13, a w I kwartale 2019 roku 7 osób objętych pomocą Działu Pomocy Bezdomnym MOPS.

- **Klub Integracji Społecznej** prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje wsparcie indywidualne celem nabycia przez uczestnika wiedzy i umiejętności niezbędnych do rozwoju osobowego oraz do rozwiązywania problemów osobistych, społecznych i zawodowych, w szczególności poprzez wsparcie i poradnictwo pracownika socjalnego, poradnictwo psychologiczne, prawne oraz doradztwo zawodowe, a także wsparcie grupowe celem nabycia przez uczestnika wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia funkcji społecznych i zawodowych, w szczególności poprzez ich udział w grupach wsparcia, grupach samopomocowych oraz warsztatach edukacyjnych. KIS organizuje również roboty publiczne i prace społecznie użyteczne. W 2018 r. w KIS zawarto 91 kontraktów socjalnych z osobami bezdomnymi, a w I kwartale 2019 r. – 37 kontaktów socjalnych.
- **Usługa pracy socjalnej realizowana przez pracowników socjalnych Działu Pomocy Bezdomnym MOPS.** W Dziale Pomocy Bezdomnym zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork, którzy objęli pomocą osoby bezdomne przebywające w przestrzeni publicznej, niekorzystające ze wsparcia instytucjonalnego lub korzystające z niego w sposób nieregularny, z uwagi na swoje wykluczenie społeczne lub brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. W 2018 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 248 dyżurów w terenie, których celem było prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, diagnozowanie nowych miejsc pobytu i nawiązywanie kontaktów z osobami bezdomnymi, które nie zostały jeszcze objęte pracą socjalną. W trakcie wszystkich dyżurów nawiązano 1554 kontaktów z 298 z osobami bezdomnymi. Osoby bezdomne miały także możliwość spotkania i rozmowy z pracownikami socjalnymi podczas konsultacji w punkcie konsultacyjnym: w 2018 r. przeprowadzono 70 konsultacji z 55 osobami bezdomnymi. Istotnym elementem pracy pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork były interwencje w sprawie przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych, podejmowane w odpowiedzi na zgłoszenia osób prywatnych, firm i instytucji. W 2018 roku pracownicy socjalni podjęli 178 interwencji, a w I kwartale 2018 r. – 35 interwencji.
- W ramach indywidualnej pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych Działu realizowano 75 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności w roku 2018 i 38 w I kwartale 2019 roku.

W obszarze zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych w Krakowie funkcjonują również miejsca dziennego schronienia – świetlice, kuchnie społeczne, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty doraźnej pomocy medycznej.

Osoby bezdomne systematycznie korzystają ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie o pomocy społecznej (zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłki celowe). W 2018 r. pomocą MOPS DB objęto 1147 gospodarstw domowych, które skorzystały ze świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych – posiłki, oprócz schronienia i skierowania do mieszkań chronionych. Ośrodek przyznając świadczenia uwzględnia zasadę współdziałania osoby z pracownikiem socjalnym, o czym mowa w art. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Osobom bezdomnym można przyznać prawo do świadczeń opieki zdrowotnej celem uzyskania możliwości bezpłatnego leczenia, w tym leczenia szpitalnego. W 2018 r. zrealizowano 933 wnioski o przyznanie prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej.

Żywię nadzieję, że zaprezentowane powyżej realizowane działania i zadania, zobrazują Państwu rzeczywisty stan systemu pomocy na rzecz osób bezdomnych w Krakowie. Jeśli będziecie Państwo zainteresowani bliższym poznaniem tego, jak wygląda praca na rzecz osób bezdomnych, zobaczeniem miejsc, gdzie udzielana jest pomoc osobom bezdomnym, zapraszam do kontaktu.

Z poważaniem

Witold Kramarz

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie